

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.410.014.02.2020

00912820

insp. Maciej Daniel Wesołowski
Komendant Miejski Policji w Białymstoku
Komenda Miejska Policji w Białymstoku
ul. Gen. J. Bema 4, 15-369 Białystok

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/030 – Eliminowanie z ruchu drogowego kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu lub środków odurzających

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33
lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka
kontrolowana

Komenda Miejska Policji w Białymstoku, ul. Gen. J. Bema 4, 15-369 Białystok

Kierownik jednostki
kontrolowanej

insp. Maciej Daniel Wesółowski, Komendant Miejski Policji w Białymstoku (dalej: Komendant Miejski). W okresie od 1 stycznia 2017 r. do 14 lipca 2019 r. Komendantem Miejskim Policji w Białymstoku był insp. Wojciech Macutkiewicz.

Zakres przedmiotowy
kontroli

1. Przygotowanie organizacyjno-kadrowe i techniczne do przeprowadzania kontroli kierujących pojazdami w stanie nietrzeźwości, po spożyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu.
2. Działania w zakresie eliminacji z ruchu drogowego kierujących pojazdami w stanie nietrzeźwości, po spożyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu.

Okres objęty kontrolą

Lata 2017-2020 (I półrocze), z wykorzystaniem dowodów przed tym okresem, mających bezpośredni związek z przedmiotem kontroli.

Podstawa prawna
podjęcia kontroli

Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹

Jednostka
przeprowadzająca
kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku

Kontrolerzy

1. Tomasz Pomian, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/119/2020 z 18 września 2020 r.
2. Magdalena Krakowska-Waż, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/117/2020 z 18 września 2020 r. (akta kontroli str. 1-4)

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200. Dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Działania Komendy Miejskiej Policji w Białymstoku³ realizowane w okresie objętym kontrolą⁴ w zakresie eliminowania z ruchu drogowego kierujących pojazdami w stanie nietrzeźwości przyczyniły się do ujawniania odpowiednio 290, 402 i 532 przypadków prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu. Wprawdzie w latach 2017–2019⁵, wśród przebadanych kierowców wzrósł z poziomu 0,33% do 0,39% odsetek osób, które prowadziły pojazd w stanie nietrzeźwości lub po spożyciu alkoholu, to zmniejszeniu z 16 do 9 (o 44%) uległa liczba wypadków, których sprawcą byli nietrzeźwi kierowcy oraz z 25 do 10 (o 60%) liczba osób zabitych i rannych w wyniku zdarzeń gdzie sprawcą był nietrzeźwy kierujący.

Przygotowanie organizacyjno-kadrowe KMP w Białymstoku umożliwiło prowadzenie niezbędnych działań dotyczących kontroli kierujących pojazdami w stanie nietrzeźwości, po spożyciu alkoholu i środków odurzających. Funkcjonariusze terminowo przekazywali do Krajowego Systemu Informacyjnego Policji⁶ informacje o zatrzymaniu prawa jazdy kierowców będących „pod wpływem” alkoholu lub środków odurzających. Na bieżąco, w czasie prowadzenia kontroli drogowej dokonywali sprawdzeń kierowców w policyjnych i pozapolicyjnych systemach informatycznych.

Wydział Ruchu Drogowego⁷ KMP w Białymstoku posiadał wystarczającą ilość urządzeń pomiarowych wykorzystywanych do badania kierowców będących „pod wpływem” alkoholu. Jednak nie zawsze pozostawały one w dyspozycji funkcjonariuszy, gdyż np. od 25 maja do 29 czerwca 2020 r. nie było możliwe korzystanie z żadnego z nich, z uwagi na poddanie wzorcowaniu wszystkich 12 urządzeń dowodowych. Ponadto siedmiu (z 23) urządzeniom do przeprowadzania wstępnych badań stanu zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu nie zapewniono wymaganych dokumentów, niezbędnych do legalnego i skutecznego posługiwania się nimi przy wykonywaniu badań. W efekcie nawet przez sześć miesięcy funkcjonariusze dokonywali pomiarów urządzeniami, które nie posiadały aktualnych świadectw kalibracji i nie dawały pewności co do wskazań. KMP w Białymstoku podejmowała w okresie objętym kontrolą działania w zakresie eliminowania z ruchu drogowego kierujących pojazdami w stanie po użyciu środków podobnych do alkoholu w oparciu o Zarządzenie nr 30 Komendanta Głównego Policji w sprawie pełnienia służby na drogach⁸. W okresie objętym kontrolą, w wyniku tych działań, w sytuacji uzasadnionego podejrzenia, iż kierujący może być pod wpływem środków działających podobnie do alkoholu funkcjonariusze WRD przeprowadzili przy użyciu urządzeń pomiarowych 79 badań na zawartość takich substancji w organizmie.

Inne stwierdzone nieprawidłowości o charakterze formalnym dotyczyły:

- przekazania w jednym (z 60) badanych przypadków, zatrzymanego prawa jazdy kierowcy będącego pod wpływem alkoholu lub środka odurzającego właściwemu organowi z naruszeniem terminu określonego w art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym⁹,
- nieodnotowania w 12 (z 360 przeanalizowanych) *statystycznych kartach czynności policjanta*, przeprowadzonych badań kierowców na zawartość alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu przy użyciu sprzętu pomiarowego, mimo wymogu określonego w § 37 ust. 2 Zarządzenia nr 768 Komendanta Głównego Policji z dnia 14

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dalej zwana: „KMP w Białymstoku”.

⁴ Kontrolą objęto lata 2017–2020 (do 30 czerwca).

⁵ Z uwagi na brak danych za II półrocze 2020 r. porównania danych statystycznych dokonano za lata 2017–2019.

⁶ Dalej zwany: „KSIP”.

⁷ Dalej: „WRD, Wydział”.

⁸ Zarządzenie nr 30 Komendanta Głównego Policji z 22 września 2017 r. w sprawie pełnienia służby na drogach, dalej zwane: „Zarządzenie nr 30”.

⁹ Dz. U. z 2020 r. poz. 110, ze zm.

sierpnia 2007 r. w sprawie form i metod wykonywania zadań przez policjantów pełniących służbę patrolową oraz koordynacji działań o charakterze prewencyjnym¹⁰

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej¹¹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie organizacyjno-kadrowe i techniczne do kontroli kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu

Opis stanu faktycznego

1.1. Stan zatrudnienia w KMP w Białymstoku wynosił na dzień¹²:

- a) 31 grudnia 2017 r.:
 - ogółem: 730, na 806 etatów, w tym: 145 pracowników cywilnych,
 - w WRD: 90 etatów, przy zatrudnieniu na poziomie 87, gdzie liczba policjantów realizujących zadania kontrolne na drogach wyniosła 59, co stanowiło 67,8% wszystkich zatrudnionych funkcjonariuszy w Wydziale;
- b) 31 grudnia 2018 r.:
 - ogółem: 797, na 803 etaty, w tym: 135 pracowników cywilnych,
 - w WRD: 81 etatów, przy zatrudnieniu na poziomie 79, gdzie liczba policjantów realizujących zadania kontrolne na drogach wyniosła 52, co stanowiło 65,8% wszystkich zatrudnionych funkcjonariuszy w Wydziale;
- c) 31 grudnia 2019 r.:
 - ogółem: 794, w tym 794 etatów, w tym: 140 pracowników cywilnych,
 - w WRD: 82 etaty, przy zatrudnieniu na poziomie 82, gdzie liczba policjantów realizujących zadania kontrolne na drogach wyniosła 66, co stanowiło 80,5% wszystkich zatrudnionych funkcjonariuszy w Wydziale;
- d) 30 czerwca 2020 r.:
 - ogółem: 772, na 792 etaty, w tym: 141 pracowników cywilnych,
 - w WRD: 80 etatów, przy zatrudnieniu na poziomie 80, gdzie liczba policjantów realizujących zadania kontrolne na drogach wyniosła 69, co stanowiło 86,3% wszystkich zatrudnionych funkcjonariuszy w Wydziale;

W ocenie Komendanta Miejskiego obecny stan etatowy funkcjonariuszy WRD jest adekwatny do potrzeb związanych z realizacją obowiązku przeprowadzania badań wobec osób kierujących w zakresie kontroli ruchu drogowego i znajdujących się pod wpływem alkoholu i środków odurzających. (akta kontroli str. 77-89, 244-246)

1.2. Według stanu na koniec 2017, 2018, 2019 roku oraz na 25 września 2020 r. przeszkolenie specjalistyczne w zakresie ruchu drogowego, część ogólna, posiadało odpowiednio: 26, 31, 36 i 33 funkcjonariuszy, co stanowiło 29,9%, 39,2%, 43,9% i 41,3% liczby funkcjonariuszy w tym Wydziale oraz 44,1%, 59,6%, 54,5% i 47,8% liczby funkcjonariuszy realizujących kontrolę „na drodze”.

Przeszkolenie specjalistyczne w zakresie ruchu drogowego, część szczególna¹³, zgodnie z danymi na koniec 2017, 2018, 2019 roku oraz na 25 września 2020 r. posiadało

¹⁰ Dz.Urz.KGP.2018 poz.108. Zarządzenie zwane dalej: „Zarządzenie w sprawie form i metod wykonywania zadań”.

¹¹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹² Dane znajdowały się w Systemie Elektronicznej Sprawozdawczości w Policji, zwanym dalej: „SESPol”.

¹³ W tym 11 funkcjonariuszy ukończyło kurs specjalistyczny ruchu drogowego/w zakresie ruchu drogowego przeprowadzony przed 2013 r. Zgodnie z Decyzją nr 873 Komendanta Głównego Policji z dnia 5 grudnia 2007 r. w sprawie programu kursu specjalistycznego w zakresie ruchu drogowego program kursu, stanowiący załącznik do decyzji znajduje się do wglądu w Zespole Informacji Prawnej Wydziału Informacji i Pomocy Prawnej Biura Prawnego KGP.

odpowiednio: 26, 30, 36, i 34 funkcjonariuszy, co stanowiło 44,1%, 57,7%, 54,5% i 49,3% liczby funkcjonariuszy pełniących służbę „na drodze”.

W latach 2017–2019 przeszkolenie specjalistyczne, część szczególna ukończyło odpowiednio: dziewięciu, sześciu i dziewięciu funkcjonariuszy skierowanych na to szkolenie, co stanowiło 100%, 66,7% i 77,8% przyznanego przez Komendę Główną Policji¹⁴ limitu miejsc. W 2020 roku, do dnia zakończenia kontroli, żaden z czterech funkcjonariuszy WRD skierowanych na to szkolenie, z uwagi na stan epidemii SARS-COV-2, nie ukończył go.

Ponadto w okresie objętym kontrolą 11¹⁵ funkcjonariuszy Wydziału posiadających przeszkolenie specjalistyczne z zakresu ruchu drogowego, część szczególna, bądź skierowanych na szkolenie zostało przeniesionych do innych jednostek organizacyjnych Policji.

Naczelnik wyjaśnił, że wszyscy funkcjonariusze pełniący służbę w latach 2017–2020 (do 30 czerwca) w Wydziale Ruchu Drogowego KMP w Białymstoku kierowani do kontroli drogowych związanych z badaniami na zawartość alkoholu i środków odurzających posiadali przeszkolenie w zakresie badania zawartości alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu, które nabywają podczas szkolenia podstawowego¹⁶.

(akta kontroli str. 90-101, 266)

Komendant Miejski, w latach 2017–2020 (do 30 września) zgłosił do KGP potrzeby szkoleniowe dotyczące kursu specjalistycznego w zakresie ruchu drogowego, część ogólna dla odpowiednio: 17, 28, 19 i 28 funkcjonariuszy WRD. W odniesieniu natomiast do kursu specjalistycznego w zakresie ruchu drogowego, część szczególna, złożone przez KMP w Białymstoku zapotrzebowanie dotyczyło: pięciu, dwóch, czterech oraz dwóch funkcjonariuszy. W odpowiedzi przyznany przez KGP limit na szkolenie w części szczególnej wyniósł kolejno: dziewięć, dziewięć, dziewięć oraz pięć miejsc. W rezultacie liczba skierowanych na szkolenie specjalistyczne, część szczególna wyniosła odpowiednio: dziewięciu, ośmiu, ośmiu i czterech funkcjonariuszy, wykorzystując tym samym odpowiednio: 100%, 88,9%, 88,9% i 80% przyznanego limitu.

Naczelnik Wydziału Ruchu Drogowego (dalej: Naczelnik) wyjaśnił, że w latach 2018–2020 otrzymany z KGP limit na szkolenie Kurs specjalistyczny w zakresie ruchu drogowego część szczególna był wyższy od liczby funkcjonariuszy skierowanych na szkolenie z WRD z uwagi na: rok 2018 rezygnację z jednego dodatkowego miejsca na kursie, które wpłynęło do tuł. Wydziału 20 lipca 2018 r. na termin szkolenia od 02.08.2018 roku do 14.09.2018 r. Z uwagi na okres urlopowy oraz celem zapewnienia ciągłości służby nie było możliwości skierowania funkcjonariusza na przeszkolenie we wskazanym terminie. (...). Rok 2019 w dniu 8 października 2019 r. st. post. (...) z powodu ważnych spraw rodzinnych zrezygnował z odbycia kursu specjalistycznego i niewykorzystane miejsce zostało przekazane do innej jednostki. Zaplanowana na odbycie kursu sierż. szt. (...) została przeniesiona na własną prośbę z powodu ważnych spraw rodzinnych do Komisariatu Policji w Zabłudowie od 1 października 2019 i również niewykorzystane miejsce zostało przekazane do innej jednostki. Od 01.02.2020 roku sierż. szt. (...) i sierż. szt. (...) pełnią służbę w WRD KWP w Białymstoku w grupie „Speed”, gdzie dokończyli kurs specjalistyczny na który byli zaplanowani z ramienia WRD KMP w Białymstoku. Sierż. (...) z powodu ważnych spraw rodzinnych zrezygnował z odbycia kursu specjalistycznego. Sierż. (...) oraz st. post. (...) nie ukończyli kursu z powodu wystąpienia stanu epidemii Covid-19. Ponadto dodał, że w jego opinii co najmniej 50% stanu osobowego WRD powinno posiadać przeszkolenie specjalistyczne z zakresu ruchu drogowego.

(akta kontroli str. 94-95, 249-251)

¹⁴ Dalej: „KGP”.

¹⁵ Dwóch funkcjonariuszy przeniesiono w 2017 r., jednego w 2018 r., czterech w 2019 r., w tym jeden został zwolniony ze służby, czterech w 2020 r.

¹⁶ Zgodnie z decyzją nr 408 Komendanta Głównego Policji z 22 grudnia 2016 r. w sprawie programu szkolenia zawodowego podstawowego dla policjantów, absolwentów wybranych kierunków studiów funkcjonariusz po skończonym szkoleniu nabywa umiejętności w zakresie: ujawnienia osoby będącej pod działaniem alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu, przeprowadzenia badania stanu trzeźwości przy użyciu elektronicznych analizatorów wydechu, przeprowadzenia badania na obecność środków działających podobnie do alkoholu.

1.3. Wg stanu na 1 stycznia 2017 r. WRD dysponował 24 urządzeniami elektronicznymi do pomiaru na zawartość alkoholu, z tego 11 posiadającymi pamięć oraz możliwość wydruku pomiaru¹⁷, tzw. urządzenia dowodowe. Pozostałe 13 to urządzenia zwane potocznie „przesiewowymi” służące do wstępnej kontroli na zawartość alkoholu¹⁸. Dysponowano również jednym urządzeniem do pomiaru innych środków działających podobnie do alkoholu (Dragtest 5000).

W okresie objętym kontrolą WRD był wyposażony w nowy sprzęt kontrolno-pomiarowy, otrzymywany z zakupów centralnych (KGP, Komenda Wojewódzka Policji w Białymstoku¹⁹) oraz od instytucji działających na rzecz bezpieczeństwa (Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Białymstoku). W okresie tym WRD otrzymał 22 urządzenia do badania trzeźwości (17 typu iBlow, trzy typu AlcoBlow i dwa Alcotest 7510) oraz jeden tester do wykrywania narkotyków (analizator Alere DDS2). Nowo zakupiony sprzęt pomiarowy przekazany został z wykonanym już wzorcowaniem bądź kalibracją. W okresie tym: wycofano w 2018 r. dwa urządzenia iBlow (w związku z brakiem możliwości ich naprawy), zdjęto ze stanu KMP w marcu 2019 r. pięć urządzeń typu AlcoQuick i jedno AlcoQuant (gdyż urządzenia te nie nadawały się do dalszej eksploatacji, mimo podjętych prób ich naprawy lub kalibracji) oraz przekazano do Wydziału Patrolowo-Interwencyjnego KMP z końcem 2019 r. analizator wydechu Alco-Sensor IV.

Wg stanu na 30 września 2020 r. KMP dysponowała 35 urządzeniami do pomiaru na zawartość alkoholu (w tym 12 posiadającymi pamięć i możliwość wydruku, tzw. urządzenia dowodowe) oraz dwoma urządzeniami do pomiaru innych środków działających podobnie do alkoholu (Dragtest 5000 i Analizator Alere DDS2). Pozostałe 23 urządzenia były wykorzystywane do wstępnej kontroli na zawartość alkoholu. W przypadku, gdy przy ich użyciu stwierdzono u badanego kierowcy stan wskazujący na spożycie alkoholu pomiar stanu trzeźwości był weryfikowany przy użyciu urządzeń dowodowych.

(akta kontroli str. 296-308)

W odpowiedzi na pytanie czy będące w dyspozycji WRD wyposażenie służące eliminowaniu z ruchu drogowego kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu lub środków odurzających jest wystarczające i zapewnia skuteczną realizację zadań, Naczelnik WRD KMP stwierdził, że „ilość ta jest wystarczająca. Urządzenia do badania trzeźwości przy zwiększonym zapotrzebowaniu sił do służby, celem realizacji zadań są rozdysponowywane pojedynczo na patrol, co zapewnia, iż każdy patrol wyjeżdżający do służby posiada urządzenie do badania trzeźwości. Odnośnie urządzeń do badania obecności środków działających podobnie do alkoholu, funkcjonariusze przeprowadzają badania u osób, których zachodzi uzasadnione podejrzenie, iż znajduje się pod działaniem danego środka, celem potwierdzenia powyższego faktu. Natomiast jeśli objawy jednoznacznie wskazują na działanie środka działającego podobnie do alkoholu, osoba jest bezpośrednio przewożona na badanie krwi”.

(akta kontroli str. 262-267)

Jednak jak wskazują wyniki przeprowadzonej ankiety, 56,5% policjantów wskazało, że nie potrafi w każdym przypadku ocenić, czy kierujący znajduje się pod wpływem środków odurzających, taki sam odsetek ankietowanych wskazało, że nie potrafi szczegółowo opisać różnic pomiędzy objawami powodowanymi przez substancje zawarte w lekach na receptę, a objawami zażycia pochodnych amfetaminy, LSD, opioidów, NSP, itp.

KMP nie realizuje samodzielnie wzorcowania sprzętu pomiarowego na zawartość alkoholu oraz innych środków działających podobnie do alkoholu. Urządzenia te były przekazywane, za pośrednictwem Zespołu Administracyjno-Gospodarczego KMP, do Wydziału Zaopatrzenia, Inwestycji i Remontów KWP w Białymstoku, który zajmował się zlecaniem przeprowadzenia wzorcowania lub kalibracji.

Analiza dokumentacji (świadczeń wzorcowania, rejestru badań analizatorem wydechu, rejestru urządzeń służbowych i książki doręczeń przesyłek miejscowych) dotyczącej użytkowanych przez WRD wszystkich 13 analizatorów wydechu (tzw. alkomatów dowodowych), w tym: 10 typu Alcotest Drager 6810 (w okresie objętym kontrolą) i dwóch

¹⁷ 10 Alcotest Drager 6810 i jeden Alco-Sensor IV.

¹⁸ Siedem ALCOBLOW, pięć AlcoQuick i jedno AlcoQuant.

¹⁹ Dalej: „KWP w Białymstoku”.

Alcotest Drager 7510 (od grudnia 2019 r.) i jednego Alco-Sensor IV CM (w latach 2017-2019), wykazała, że:

- nie wystąpiły przypadki dokonywania badań kierowców za pomocą urządzeń nieposiadających aktualnych świadectw wzorcowania,
- wszystkie posiadały świadectwa (wydane przez laboratorium wzorcujące akredytowane przez Polskie Centrum Akredytacji), na których znajdowała się data wykonania wzorcowania, zalecany termin następnego wzorcowania, informacja o wskazaniach analizatora wydechu, błędzie wskazania analizatora, niepewności rozszerzonej a także granic, w których mieści się prawdopodobny wynik pomiaru wraz z już uwzględnioną niepewnością,
- dla każdego urządzenia prowadzono rejestr badań analizatorem wydechu, zgodnie z wzorem określonym w załączniku Nr 4 do zarządzenia Nr 30.

(akta kontroli str. 309-334)

Ponadto analiza procesu wzorcowania wykazała, że w dniu 19 lutego 2020 r. przekazano pięć Alkotestów 6810 do wzorcowania, 7 maja 2020 r. kolejnych pięć Alkotestów 6810, zaś 25 maja 2020 r. dwa Alkotesty 7510. Wszystkie urządzenia wróciły z wzorcowania tego samego dnia, tj. 29 czerwca 2020 r. Zatem w okresie:

- od 19 lutego do 29 czerwca 2020 r., (tj. ponad cztery miesiące) funkcjonariusze WRD nie mogli skorzystać z pięciu (z 12 będących wówczas na wyposażeniu WRD) Alkotestów,
- od 7 maja do 29 czerwca 2020 r. (tj. przez 52 dni) funkcjonariusze WRD nie mogli skorzystać z 10 (z 12 będących wówczas na wyposażeniu WRD) Alkotestów,
- od 25 maja do 29 czerwca 2020 r., (tj. przez 35 dni) funkcjonariusze WRD KMP nie mogli skorzystać z żadnego – będącego na wyposażeniu WRD – analizatora wydechu.

W związku z powyższym Wydział Patrolowo – Interwencyjny KMP użył WRD KMP (na okres od 25 maja do 29 czerwca 2020 r.) trzech urządzeń Alco-Sensor IV wraz z rejestratorami przeprowadzonych badań, w zamian za trzy urządzenia do wstępnego badania trzeźwości iBlow. Przy czym jedno z urządzeń (iBlow TPJ2Q 0915), które WRD użył WPI nie posiadało ważnego świadectwa kalibracji.

W wyjaśnieniu pracownik ZAG KMP w Białymstoku podał, że na nasze zapytanie telefoniczne kiedy można się spodziewać urządzeń z legalizacji pracownik KWP zajmujący się serwisem urządzeń poinformował, że DRAGERY będą wysłane do legalizacji jak otrzyma pieniądze na ten cel z Wydziału Finansów KWP, a od tej chwili będą leżały spakowane i przygotowane do wysyłki. Dlatego prawdopodobną przyczyną niezwróconych niezwłocznie analizatorów było opóźnienie w wysyłce do legalizacji z powodu braku środków finansowych w KWP Białystok.

W wyjaśnieniu Naczelnik WRD podał, że „policjanci z Wydziału Ruchu Drogowego w celu zapewnienia odpowiedniego stanu bezpieczeństwa korzystali z urządzeń będących na wyposażeniu Wydziału Patrolowo Interwencyjnego KMP w Białymstoku. Urządzenia typu Drager będące na stanie Wydziału Ruchu Drogowego KMP w Białymstoku zostały przekazane do wzorcowania zgodnie z upływającym terminem ich legalizacji. Realizacja usługi wzorcowania należy do pracowników Zespołu Administracyjno – Gospodarczego KMP w Białymstoku, gdzie zostały przekazane urządzenia, a termin zwrotu urządzeń nie jest zależny od Wydziału Ruchu Drogowego KMP w Białymstoku. Ponadto funkcjonariusze Wydziału Ruchu Drogowego KMP w Białymstoku dysponowali tzw. urządzeniami do wstępnego badania trzeźwości (iBlow, Alcoblow), gdzie przy wyniku pozytywnym wzywany był patrol z urządzeniem tzw. alkomatem dowodowym, bądź kierującego przewożono do jednostki Policji, w celu przeprowadzenia badania urządzeniem stacjonarnym Alkometr”.

Analiza dokumentacji (świadectw kalibracji, rejestru urządzeń służbowych i książki doręczeń przesyłek miejscowych) dotyczącej 23 użytkowanych przez WRD urządzeń służących do przeprowadzania wstępnych badań stanu zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu, wykazała, że:

- siedem urządzeń wydano do pełnienia służby funkcjonariuszom WRD KMP bez aktualnych świadectw ich kalibracji, co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia, jako „Stwierdzone nieprawidłowości”;
- w przypadku trzech urządzeń – w związku z nieterminową kalibracją – doprowadzono do utraty ich gwarancji, co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia, jako „Stwierdzone nieprawidłowości”;
- w odniesieniu do pozostałych 16 analizatorów nie wystąpiły przypadki dokonywania badań za pomocą urządzeń nieposiadających na dzień badania aktualnych świadectw kalibracji. (akta kontroli str. 335-365, 367-368)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W okresie objętym kontrolą funkcjonariuszom WRD wydano siedem urządzeń do przeprowadzania wstępnych badań stanu zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu, bez aktualnych świadectw ich kalibracji. Dotyczyło to:

a) sześciu urządzeń iBlow:

- TPH 7S0320, wykorzystywanego do wstępnych badań w okresie od 3 stycznia do 27 lipca 2019 r. (przez ponad sześć miesięcy), podczas gdy termin ważności świadectwa kalibracji upłynął 30 listopada 2018 r., a ponowną kalibrację przeprowadzono 25 września 2019 r.,
- TPH 7S0081, wykorzystywanego w okresie od 1 kwietnia do 24 sierpnia 2019 r. (przez ponad 4 miesiące) i od 26 do 28 września 2020 r. (przez 3 dni), podczas gdy terminy ważności świadectwa kalibracji minęły 30 listopada 2018 r. i 25 września 2020 r., a ponowne kalibracje jednego urządzenia przeprowadzono 25 września 2019 r., a drugie przekazano do kalibracji 28 września 2020 r.,
- TPIB 20077 i TPIB 20223, wykorzystywanych w okresie od 14 grudnia 2019 r. do 14 stycznia 2020 r. (tj. przez 32 dni), zaś termin ważności świadectw kalibracji upłynął 13 grudnia 2019 r., a ponowną kalibrację przeprowadzono 20 stycznia 2020 r.,
- TPJ2Q 0448 i TPJ2Q 0915, wykorzystywanych w okresie od 10 maja do 28 września 2020 r. (tj. przez ponad 4 miesiące), a termin ważności świadectw kalibracji upłynął 9 maja 2020 r., a urządzenia przekazano do kalibracji 28 września 2020 r.).

Producent wymagał kalibracji tych urządzeń co 12 miesięcy lub co 50.000 pomiarów.

b) jednego urządzenia ALCOBLOW AB 66238, wykorzystywanego do wstępnych badań w okresie od 10 do 28 września 2020 r. (przez 16 dni), w sytuacji gdy termin ważności świadectwa kalibracji upłynął 9 września 2020 r., a urządzenie przekazano do kalibracji 28 września 2020 r. Producent wymagał kalibracji tych urządzeń co 12 miesięcy lub co 10.000 pomiarów, zaś zalecana kalibracja miała nastąpić co 6 miesięcy.

Brak spełnienia powyższych wymagań, związanych z prawidłowym stosowaniem urządzeń, NIK ocenia jako nierzetelne.

W wyjaśnieniu Naczelnik WRD KMP podał, że urządzenia typu iBlow i Alcoblow służące do przeprowadzania wstępnych badań stanu zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu, które nie posiadały aktualnych świadectw kalibracji wykorzystywane były sporadycznie przez policjantów z Wydziału Ruchu Drogowego KMP w Białymstoku. Urządzenia typu iBlow i Alcoblow traktowane są jako urządzenia do wstępnego badania stanu trzeźwości kierujących. W każdym przypadku uzyskanego wyniku pozytywnego jak i podejrzenia, że kierowca znajduje się pod działaniem alkoholu badania były weryfikowane i dokonywane urządzeniem typu Drager lub Alkometrem. Powyższe

nie stanowi przeszkody w toku ujawniania przestępstw i wykroczeń. Przy tym należy uznać, iż jeżeli w przypadkach błędnych wskazań urządzeń iBlow i Alcoblow policjant dysponuje narzędziem weryfikacyjnym typu Drager, co skutecznie pozwala na eliminowanie tego typu zagrożeń. Przedmiotowe urządzenia traktowane były jako dodatkowe wyposażenie w służbie do urządzeń typu Drager. (akta kontroli str. 262-267)

Zdaniem NIK, wykorzystywanie urządzeń bez aktualnych świadectw kalibracji - np. iBlow TPJ2Q 0448 przez 141 dni i iBlow TPJ2Q 0915 przez 86 dni - nie można nazwać sporadycznym. Również tak długie korzystanie z nich bez wykonanej kalibracji nie gwarantowało wiarygodności pomiaru. Producent bowiem w instrukcji wskazał, iż „w celu zapewnienia prawidłowych wyników należy dokonywać co 12 miesięcy lub co 10.000 pomiarów odpłatnej kalibracji sensora”. Taka sytuacja – z uwagi na niepewność wskazań testera – nie gwarantowała eliminowania z ruchu wszystkich badanych tymi urządzeniami kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu.

2. W przypadku trzech urządzeń Alcoblow (które KMP otrzymała w okresie objętym kontrolą²⁰) kolejną kalibrację (po kalibracji pierwotnej) przeprowadzono dopiero po roku, czym doprowadzono do utraty gwarancji tych urządzeń. Zgodnie bowiem z warunkami gwarancji (pkt 4) do obowiązków posiadacza testera należy (...) przeprowadzanie co 6 miesięcy odpłatnej kalibracji sensora pod groźbą utraty gwarancji.

W wyjaśnieniu pracownik ZAG KMP podał, że „(...) funkcjonowały dwa zapisy gwarancji i instrukcji użytkowania, przyjęto błędnie jako poprawny 12 miesięczny termin niezbędny do utrzymania gwarancji”. (akta kontroli: 367-368, 475-487)

OCENA CZĄSTKOWA

Przygotowanie organizacyjno-kadrowe KMP w Białymstoku w okresie objętym kontrolą umożliwiło prowadzenie działań w zakresie przeprowadzania kontroli kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu. Wszyscy funkcjonariusze Wydziału ukończyli szkolenie zawodowe obejmujące swoim programem m.in. sposoby ujawniania osób będących pod działaniem alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu. Funkcjonariusze WRD pełniąc służbę „na drodze” wykorzystywali posiadane urządzenia pomiarowe do przeprowadzania badań kierowców na zawartość alkoholu i środków odurzających. Wszystkie urządzenia dowodowe posiadały aktualne dokumenty zapewniające legalne i skuteczne posługiwanie się nimi przy wykonywaniu badań. Jednak, z uwagi na poddanie wzorcowaniu wszystkich 12 urządzeń dowodowych od 25 maja do 29 czerwca 2020 r. nie było możliwe korzystanie z żadnego z nich, a w okresie od 19 lutego do 24 maja 2020 r. w dyspozycji WRD pozostawało jedynie od dwóch do siedmiu urządzeń. Nie zapewniono natomiast siedmiu (z 23) urządzeniom do przeprowadzania wstępnych badań stanu zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu, obowiązkowej kalibracji wymaganej przez producenta tych urządzeń. W efekcie nawet przez sześć miesięcy funkcjonariusze dokonywali pomiarów urządzeniami, które nie posiadały aktualnych świadectw kalibracji i nie dawały pewności co do wskazań. Innym następstwem nieprzeprowadzania kalibracji była utrata gwarancji dla trzech z tych urządzeń.

OBSZAR

2. Działania w zakresie eliminacji z ruchu drogowego kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu lub innych środków działających podobnie do alkoholu

Opis stanu faktycznego

2.1. Zgodnie z poleceniem Zastępcy Komendanta Wojewódzkiego Policji w Białymstoku z 17 lutego 2010 r. funkcjonariusze WRD w okresie objętym kontrolą mieli obowiązek sprawdzenia stanu trzeźwości kierującego przy każdej kontroli drogowej przy użyciu mobilnych urządzeń pomiarowych. Realizację tego polecenia potwierdziła analiza protokołów odpraw ze służby oraz zapisy w notatnikach służbowych 30 (tj. 44%) wybranych losowo funkcjonariuszy Wydziału pełniących służbę „na drodze” w okresie październik – grudzień 2019 r. oraz styczeń – wrzesień 2020. Jednym z głównych obszarów działań Policji Ruchu Drogowego w okresie objętym kontrolą określonym w *Planie działań Policji na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego na lata 2017–2020*²¹ były działania w ramach akcji

²⁰ AB 118829 i AB 119472 - 5 kwietnia 2017 r. i AB 137739 - 20 grudnia 2018 r.

²¹ Biuro Ruchu Drogowego Komendy Głównej Policji z 23 września 2017 r., zatwierdzony przez Zastępcę Komendanta Głównego Policji.

Alkohol/narkotyki. Miały one na celu przeprowadzenie losowych kontroli trzeźwości oraz wzmocnionych działań kontrolnych zmierzających do poddania badaniu maksymalnej liczby kierujących pojazdami z wykorzystaniem taktyki tzw. „szybkich testów”, a tym samym ujawnienie i eliminowanie z ruchu kierujących pojazdami „pod wpływem” alkoholu lub w stanie po użyciu środków działających podobnie do alkoholu. W Planie wskazano potrzebę kontynuowania działań krajowych pt. „Alkohol i Narkotyki” wynikających z Planu działań kontrolno-prewencyjnych na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego w 2017 r.²² w latach następnych.

KMP w Białymstoku w latach 2017–2020 opracowywała corocznie *Ramowe plany działań kontrolnych „Trzeźwość na drodze” prowadzonych na terenie działania Komendy* w okresie od stycznia²³ do grudnia. Celem działań była poprawa stanu bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego oraz kontrola stanu trzeźwości uczestników ruchu drogowego. Jako jedno z głównych działań wskazano eliminowanie z ruchu nietrzeźwych użytkowników dróg. Żaden z przyjętych w/w Planów nie wskazywał działań ukierunkowanych na kontrolę uczestników ruchu drogowego pod kątem środków działających podobnie do alkoholu.

W wyniku podjętych działań w latach 2017–2019 liczba wypadków drogowych, których sprawcą byli nietrzeźwi kierowcy lub po spożyciu alkoholu zmalała z 16 do dziewięciu również z 25 do 10 zmalała liczba osób zabitych i rannych w wyniku zdarzeń, gdzie sprawcą był nietrzeźwy kierowca.

Naczelnik wyjaśnił, że zgodnie z *Planem działań Policji na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego na lata 2017–2020 WRD KMP w Białymstoku* dokonywał kontroli stanu trzeźwości na zawartość alkoholu z uwagi na możliwość przeprowadzenia jak największej ilości badań bez konieczności legitymowania uczestników ruchu drogowego. W tym celu organizowane były punkty kontrolne mające na celu eliminowanie z ruchu nietrzeźwych kierujących, jak również osób będących pod wpływem środków działających podobnie do alkoholu wg uregulowań zawartych w § 34 ust. 3 Zarządzenia nr 30 KGP z dnia 22 września 2017 r. w sprawie pełnienia służby na drogach. Badania na zawartość środków działających podobnie do alkoholu są prowadzone wobec kierowców, co do których istnieje uzasadnione podejrzenie zażycia środków działających podobnie do alkoholu zgodnie z przepisami nakładającymi żądany obowiązek i nie ma możliwości wykonywania takich badań bez uzasadnionego podejrzenia. Każde badanie narkotesterem trwa około 15 minut i do wykonania takiego badania wymagana jest faktyczna podstawa, czyli sposób poruszania się pojazdem, wygląd, nastrój, zaobserwowane nienaturalne objawy fizyczne, oczy, źrenice, czy chód kierowcy. Powyższe wynika z § 37 Zarządzenia nr 30 (...).

(akta kontroli str. 61-65, 144-150, 202-203, 275-276, 291-295)

Wyniki badania ankietowego wskazują jednak, że ponad połowa respondentów, nie w każdym przypadku potrafi ocenić, czy kierowca znajduje się pod wpływem środków odurzających. W ankietach wskazano również, że nawet w przypadku stwierdzenia przesłanek do przeprowadzenia testu na obecność substancji działających podobnie do alkoholu, funkcjonariusze KMP najczęściej odpuszczają od przeprowadzenia takich badań. Jeden z 68 funkcjonariuszy uczestniczących w badaniu wskazał, także że *każde badanie na środki odurzające jest drogie i trzeba wypełniać szczegółowy protokół śliny który zajmuje dużo czasu*.

(akta kontroli str. 208)

Zgodnie z wyjaśnieniami Naczelnika w okresie objętym kontrolą przeprowadzanie badań kierujących „pod wpływem” alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu z użyciem sprzętu specjalistycznego planowano na podstawie harmonogramu działań krajowych, planów działań KWP w Białymstoku, planu działań własnych Wydziału sporządzanych corocznie, w oparciu o Analizę Stanu Bezpieczeństwa oraz zgłoszeń z Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa.

Łącznie w latach 2017–2019 funkcjonariusze WRD w ramach przeprowadzonych 48 specjalnych akcji ukierunkowanych na eliminowanie nietrzeźwych kierowców, w tym będących pod wpływem środków podobnych do alkoholu:

²² Załącznik nr 1 z 16 grudnia 2016 r. do Planu działań Policji na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego na lata 2017-2020.

²³ Plan na 2017 rok obowiązywał od 24 lutego 2017 r.

- przeprowadzili badanie trzeźwości 26,2 tys. kierowców;
- wykonali 14 badań na obecność środków działających podobnie do alkoholu, tj. 0,05% wszystkich kierujących przebadanych na zawartość alkoholu;
- ujawnili 33 kierowców po spożyciu alkoholu, tj. 0,13% przebadanych na zawartość alkoholu;
- ujawnili 36 kierowców w stanie nietrzeźwości, tj. 0,14% przebadanych na zawartość alkoholu;
- 59 osobom, które posiadały w chwili zatrzymania uprawnienia do kierowania zatrzymali, zatrzymano je, tj. 0,23% przebadanych na zawartość alkoholu;
- nie ujawnili żadnego kierującego pod wpływem środków odurzających.

Naczelnik wyjaśnił, że *podczas działań Alkohol i Narkotyki, Trzeźwy poranek, jak też pełnienia codziennej służby muszą wystąpić przesłanki do wykonania badania na zawartość środków działających podobnie do alkoholu. Jeżeli takie przesłanki nie wystąpiły w trakcie działań, badań takich nie wykonano zgodnie z § 37 Zarządzenie nr 30 KGP z dnia 22 września 2017 roku w sprawie pełnienia służby na drogach.*

(akta kontroli str. 154-156, 171, 206, 254-256, 276)

W roku 2020 (do 30 września) KMP w Białymstoku nie organizowała specjalnych akcji w zakresie eliminowania kierowców pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających.

Naczelnik wyjaśnił, że *w roku 2020 były realizowane do czasu ogłoszenia epidemii punkty kontrolno-blokadowe w godzinach nocnych na których odbywała się wzmożona kontrola trzeźwości.*

(akta kontroli str. 266)

Analiza czterech losowo wybranych raportów dyslokacji służby²⁴ wykazała, że dyslokowanie funkcjonariuszy WRD KMP w Białymstoku do służby realizowane było w latach 2017–2020 (do 30 września) zgodnie z § 4 Zarządzenia nr 30 w oparciu o plany działań KGP, KWP i KMP w Białymstoku²⁵, Analizy Stanu Bezpieczeństwa na podległym terenie²⁶, zgłoszenia z Krajowej Mapy Zagrożeń oraz harmonogramu działań bieżących tj. imprezy kulturalne, skupiska ludzkie podczas wypoczynku. Zgodnie z wyjaśnieniami Naczelnika WRD Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa nie posiada kategorii zgłoszenia dotyczącej kierowania pojazdami przez osoby pod wpływem alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu, w trakcie weryfikacji zgłoszeń dotyczących innych kategorii np. przekraczanie dozwolonej prędkości, typowano miejsca do przeprowadzania badań trzeźwości. Analizy stanu bezpieczeństwa oraz naruszeń w ruchu drogowym zgłoszonych poprzez Krajową Mapę Zagrożeń Bezpieczeństwa wpływały na określenie ilości funkcjonariuszy obejmujących punkty kontrolne oraz wybór czasu i miejsca do przeprowadzania wzmożonych kontroli.

(akta kontroli str. 254-256)

Analiza zatrzymanych w latach 2019–2020 praw jazdy²⁷ wykazała, że jednostki organizacyjne KMP w Białymstoku w 59 przypadkach na 60 zbadanych przekazywały zatrzymane dokumenty kierujących pod wpływem alkoholu lub środków odurzających sądowi

²⁴ 14 stycznia 2017 r., 2 stycznia 2018 r., 23 kwietnia 2019 r., 14 lutego 2020 r.

²⁵ Ramowy Plan Działań Kontrolnych „Trzeźwość na drodze” prowadzonych na terenie działania KMP w Białymstoku od dnia 24 lutego 2017 do 31 grudnia 2017 z 23 lutego 2017 r., Ramowy Plan Działań Kontrolnych „Trzeźwość na drodze” od dnia 3 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 r. z 2 stycznia 2018 r., Ramowy Plan Działań Kontrolnych „Trzeźwość na drodze” od dnia 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2019 r. z 31 grudnia 2019 r., Ramowy Plan Działań Kontrolnych „Trzeźwość na drodze” od dnia 1 stycznia 2020 roku do 31 grudnia 2020 r. z 31 grudnia 2019 r.

²⁶ Analiza Stanu Bezpieczeństwa za grudzień i 12 miesięcy 2017/2016/2015 z 16 stycznia 2018 r., Analiza Stanu Bezpieczeństwa za grudzień i 12 miesięcy 2018/2017/2016 z 15 stycznia 2019 r., Analiza Stanu Bezpieczeństwa w ruchu drogowym na terenie powiatu białostockiego za 12 miesięcy 2019 roku z 20 stycznia 2020 r., Analiza Stanu Bezpieczeństwa w ruchu drogowym na terenie powiatu białostockiego za I półrocze 2020 roku z 20 lipca 2020 r.

²⁷ 30 zatrzymanych praw jazdy w roku 2019, w tym 15 za przestępstwa spowodowane pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających oraz 15 za wykroczenia, 30 zatrzymanych praw jazdy w roku 2020 do 30 września, w tym 15 za przestępstwa spowodowane pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających oraz 15 za wykroczenia.

uprawnionemu do rozpoznania sprawy o wykroczenie, prokuratorowi lub staroście w wymaganym art. 136 ust. 1 Prawa o ruchu drogowym²⁸ siedmiodniowym terminie. Liczba dni w czasie, których następowało przesłanie zatrzymanych praw jazdy do właściwych organów wahała się od jednego do siedmiu. W jednym przypadku wymagany termin został przekroczony i wyniósł 23 dni, co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia, jako „Stwierdzone nieprawidłowości”. (akta kontroli. 172-201)

Zgodnie z wyjaśnieniami Naczelnika WRD w latach 2017–2020 (do 30 września) komórkami organizacyjnymi KMP w Białymstoku uprawnionymi do prowadzenia postępowań przygotowawczych o przestępstwa związane z kierowaniem pojazdami w stanie nietrzeźwości oraz środków działających podobnie do alkoholu był Wydział Kryminalny, komisariaty miejskie i terenowe. Postępowania w sprawach o wykroczenia w ruchu drogowym związane z ujawnianiem kierowców będących pod wpływem alkoholu lub środków odurzających prowadzone były w komisariatach miejskich i terenowych oraz do 15 listopada 2018 roku w WRD KMP w Białymstoku. Od 15 listopada 2018 roku czynności w sprawach o wykroczenia prowadzone były w Wydziale ds. Wykroczeń KMP w Białymstoku oraz w komisariatach terenowych. (akta kontroli str. 6-30, 266-267)

Dane nt. zatrzymanego prawa jazdy kierowcy będącego pod wpływem alkoholu lub środków podobnych do alkoholu zamieszczane były w ciągu 24 godzin od zatrzymania dokumentu w systemie KSIP w zakładce „Rzecz”, przy czym:

- w dni wolne od pracy przez Wydział Sztab KMP w Białymstoku,
- w dni powszednie przez funkcjonariuszy WRD.

Funkcjonariusze KMP w Białymstoku nie wprowadzają żadnych informacji nt. zatrzymanego prawa jazdy do Centralnej Ewidencji Kierowców²⁹. Naczelnik wyjaśnił, że *informacja (nt. zatrzymanego prawa jazdy) zostaje przekazana do CEK na poziomie KGP zgodnie z obowiązującym zarządzeniem nr 70/2019 z dnia 2 grudnia 2019 roku w sprawie Krajowego Systemu Informacyjnego Policji zmieniającym Decyzję nr 165/17 z dnia 25 lipca 2017 r. KGP w sprawie funkcjonowania Krajowego Systemu Informacyjnego Policji oraz decyzji 125/13 z dnia 5 kwietnia 2013 r. KGP w sprawie funkcjonowania Krajowego Systemu Informacyjnego Policji.* (akta kontroli: str. 255, 284-285)

2.2. Liczba funkcjonariuszy WRD KMP w Białymstoku, pełniących służbę „na drodze” w latach 2017–2020, którzy nie uczestniczyli w szkoleniu specjalistycznym w zakresie ruchu drogowego, część szczególna wyniosła odpowiednio: 33, 22, 30, 35.

Kontrole kierowców, w tym badania na zawartość alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu prowadzone były codziennie oraz w ramach określonych działań przez wszystkich funkcjonariuszy Wydziału niezależnie od posiadanego przeszkolenia specjalistycznego w zakresie ruchu drogowego, część szczególna. Badania kierujących przeprowadzane były przy użyciu sprzętu pomiarowego tj. iBlow, Alcoblow, Alco-Sensor, Alcotest Dräger oraz narkotestów i urządzeń Alere DDS2, Dragtest 5000.

Naczelnik wyjaśnił, że w WRD KMP w Białymstoku na początku roku sporządzany jest plan działań własnych na cały bieżący rok dotyczący kontroli stanu trzeźwości kierujących. Dodatkowo cyklicznie organizowane są działania dotyczące doraźnych kontroli trzeźwości w wybranych miejscach i czasie wynikające z bieżących potrzeb zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa. Dodał, że kontrole kierowców w zakresie prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu prowadzone były systematycznie (codziennie) oraz w ramach określonych działań.

W okresie od kwietnia 2018 roku do grudnia 2019 roku funkcjonariusze Wydziału uczestniczyli w ośmiu³⁰ (tj. 16,7%) działaniach mających na celu sprawdzenie dużej liczby kierujących pod wpływem alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu

²⁸ Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, Dz. U. z 2020 r. poz. 110 ze zm.

²⁹ Dalej zwana: „CEK”.

³⁰ 12 kwietnia 2018 r., 12 stycznia 2019 r., 18 lutego 2019 r., 6, 10, 24 czerwca 2019 r., 1 lipca 2019 r., 9 grudnia 2019 r.

pt. Alkohol i Narkotyki. W wyniku tych działań przebadano łącznie 14 kierujących pojazdami na zawartość narkotyków. (akta kontroli str. 206-207, 215, 251, 254)

Zgodnie z wyjaśnieniami Naczelnika WRD nie określał w okresie objętym kontrolą częstotliwości rutynowych badań na zawartość środków odurzających podczas codziennych kontroli drogowych. Badania takie przeprowadzane były w sytuacji uzasadnionego podejrzenia kierowania pojazdem przez osobę pod wpływem środków odurzających.

W 2017 roku na 60 jednorazowych testów, którymi dysponowali funkcjonariusze Wydziału, dziewięciu użyto do badania kierowców, 44 przekazano do innych jednostek i wydziałów³¹, siedem pozostało na rok kolejny, urządzenie Dragtest 5000 zostało wykorzystane w dwóch przypadkach.

W 2018 roku na 70 sztuk otrzymanych z KWP w Białymstoku narkotestów funkcjonariusze WRD wykorzystali 15 sztuk, 35 sztuk przekazano innym jednostkom Policji³², 10 sztuk pozostało na rok kolejny, urządzenie Dragtest 5000 nie zostało wykorzystane w żadnym przypadku.

W 2019 roku Wydział nie otrzymał narkotestów, funkcjonariusze użyli trzech sztuk z 2018 roku, 10 (pozostałych z lat 2017 i 2018) przekazano do innych jednostek Policji³³, urządzenie Alere DDS2 zostało użyte 39 razy. W 2020 r. (na dzień 31 sierpnia) na 60 otrzymanych narkotestów funkcjonariusze WRD KMP w Białymstoku zużyli 11 sztuk, 28 przekazali innym jednostkom Policji³⁴. W opinii Naczelnika Wydziału ilość narkotesterów będących na wyposażeniu WRD była wystarczająca w poszczególnych latach objętych kontrolą.

Naczelnik wyjaśnił, że w 2019 roku Wydział Ruchu Drogowego posiadał 17 jednorazowych narkotestów, jak również na wyposażeniu Wydziału znajdował się analizator ALERE DDS2 z wymiennymi kasetami do testowania, który wykorzystywany był do badania kierujących, u których istniało uzasadnione podejrzenie kierowania pojazdem pod wpływem środków działających podobnie do alkoholu. (...) Posiadana ilość urządzeń do badania kierowców na zawartość środków działających podobnie do alkoholu w roku 2019 była wystarczająca i pozwoliła zapewnić prawidłowy poziom bezpieczeństwa na podległym terenie.

(akta kontroli str. 157-171, 286-287, 290)

Wskazać należy, że 64,2% ankietowanych stwierdziło, że nie posiadało na wyposażeniu urządzenia/testera do przeprowadzania badań na obecność środków działających podobnie do alkoholu podczas pełnienia służby. Również 24 ankietowanych tj. 41% wskazało, że jedną z głównych przyczyn utrudniającą lub uniemożliwiającą skuteczne wykrycie kierujących znajdujących się „pod wpływem” jest brak na wyposażeniu każdego pojazdu Policji prostego urządzenia kontrolnego, umożliwiającego szybką ocenę kierującego pod wpływem środków odurzających.

Analiza danych w systemie SESPoL wykazała, że w latach 2017–2020 (do 31 sierpnia) łączna liczba kontroli kierowców na zawartość środków działających podobnie do alkoholu, przeprowadzanych przez funkcjonariuszy WRD KMP w Białymstoku wyniosła 79 odpowiednio: 11, 15, 42, 11. We wszystkich kontrolach użyto narkotesterów Oraltec, DrugWipe odpowiednio: dziewięć, 15, trzy, 11 oraz urządzeń Dragtest 5000, Alere DDS2 odpowiednio: dwa, zero, 39, zero. WRD KMP w Białymstoku nie dysponuje statystykami ujawnionych kierujących pod wpływem środków działających podobnie do alkoholu. Dokumentacja dotycząca przeprowadzonego badania jest przekazywana jednostce prowadzącej postępowanie w sprawie. Z uwagi na fakt, że skierowanie na pobranie krwi odnotowywane są w systemie łącznie dla zawartości alkoholu i środków działających podobnie do alkoholu liczba skierowań na pobranie krwi w związku z podejrzeniem

³¹ 20 sztuk przekazano Oddziałom Prewencji Policji, dziewięć do komisariatów Policji, 15 do Wydziału Patrolowo-Interwencyjnego KMP w Białymstoku.

³² 20 sztuk przekazano Oddziałom Prewencji Policji, 10 sztuk do komisariatów Policji, 15 do Wydziału Patrolowo-Interwencyjnego KMP w Białymstoku.

³³ Siedem sztuk przekazano Oddziałom Prewencji Policji, trzy sztuki Wydziałowi Patrolowo-Interwencyjnemu KMP w Białymstoku.

³⁴ 10 sztuk przekazano Oddziałom Prewencji Policji, trzy sztuki Wydziałowi Patrolowo-Interwencyjnemu, jeden KWP w Białymstoku, jeden Wydziałowi Kryminalnemu, dwie sztuki Wydziałowi ds. Wykroczeń, 10 komisariatom Policji

kierowania pod wpływem środka działającego podobnie do alkoholu nie jest możliwa do ustalenia.

Naczelnik wyjaśnił, że podczas działań kontrolnych na drodze w zakresie badania kierowców na zawartość alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu funkcjonariusze WRD KMP w Białymstoku rozstawiali odpowiednie oznakowanie punktu kontrolnego i poddawali kontroli stanu trzeźwości wszystkich kierujących. W sytuacji tworzenia się zatorów drogowych w rejonie punktu kontrolnego następowało udrożnienie ruchu i przerwa w badaniu trzeźwości. W zależności od natężenia ruchu poddawani badaniu byli wszyscy kierujący lub policjant sam typował kierującego w celu dokonania badania w razie wystąpienia wzmożonego ruchu pojazdów. (akta kontroli str. 102-143, 206-207, 255)

2.3. Liczba kontroli na zawartość alkoholu przeprowadzonych przez funkcjonariuszy WRD KMP w Białymstoku w latach 2017–2020 (do 30 września) wyniosła 391,1 tys. odpowiednio: 89 tys., 116,6 tys., 135,9 tys., 49,6 tys. Liczba kontroli na zawartość innych środków działających podobnie do alkoholu wyniosła 79 odpowiednio: 11, 15, 42, 11. W okresie objętym kontrolą funkcjonariusze WRD przeprowadzili 38 badań przy użyciu jednorazowych testów, odpowiednio: dziewięć w 2017 roku, 15 w 2018 roku, trzy w 2019 roku, 11 w 2020 roku (do 31 sierpnia) oraz 41 przy użyciu testera z wymiennymi kasetkami Dragtester 5000 oraz Alere DDS2.

Analiza rejestrów urządzeń wykorzystywanych do badania zawartości alkoholu wykazała, że w latach 2017–2019 urządzenia te były pobierane każdego dnia służby, w roku 2020 (do 31 sierpnia) 244. Ilość pomiarów wykonywanych przy użyciu urządzeń pomiarowych w dniu pobrania, liczona jako średnia dobowo ilości dokonanych kontroli, wyniosła odpowiednio: 244, 319, 372, 203.

Analiza wykorzystania urządzeń służących do przeprowadzania badań stanu zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu, w okresie od 1 stycznia do 30 września 2020 r., wykazała, że:

- analizatory wydechu typu Drager wykorzystywano od 25,8% (ARCF 0217: pobierany przez 120 dni, a użyty przez 31 dni) do 45,3% (ARCD 0571: pobierany przez 128 dni, a użyty przez 58 dni)³⁵,
- rozpoczynając służbę w maju i czerwcu 2020 roku odpowiednio 61 i 113 patroli nie pobrało żadnych urządzeń do badania trzeźwości,
- rozpoczynając służbę w maju i czerwcu 2020 r. odpowiednio 90 i 56 patroli pobrało urządzenia służące do przeprowadzania wstępnych badań stanu zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu bez aktualnych świadectw ich kalibracji.

W wyjaśnieniu Naczelnik WRD KMP podał, że rozpoczynając służbę w miesiącu maj i czerwiec 2020 roku tuł. Wydział był w posiadaniu zmniejszonej ilości urządzeń do badania trzeźwości kierujących, z uwagi na przekazanie części z nich do wymaganego wzorcowania bądź naprawy. W związku z tym użyczono zostały z Wydziału Patrolovo Interwencyjnego KMP w Białymstoku trzy urządzenia typu Alcosensor IV. Funkcjonariusze z Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Miejskiej Policji w Białymstoku pełnią służbę na drodze w systemie zmianowym w dyspozycji Dyżurnego KMP w Białymstoku. Policjanci przekazywali urządzenia w trakcie pełnionej służby na drodze. Zdarzało się, iż zmiana I służby przekazywała urządzenia zmianie II służby, nie zdając ich bezpośrednio do magazynu ze względu na przedłużający się czas służby. Spowodowane to było wykonywaniem zleconych czynności służbowych. Dlatego też, w miesiącu maj w rejestrze wydawanych urządzeń 61 patroli oraz 113 w miesiącu czerwiec nie figuruje, że pobrali urządzenia do badania zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu. Urządzenia typu iBlow i Alcoblow służące do przeprowadzania wstępnych badań stanu zawartości alkoholu

³⁵ Pozostałe: ARCF 0216: pobierany przez 131 dni, a użyty przez 35 dni (tj. 26,7%), ARCF 0218: pobierany przez 213 dni, a użyty przez 74 dni (tj. 34,7%), ARCF 0219: pobierany przez 212 dni, a użyty przez 70 dni (tj. 33,0%), ARCF 0220: pobierany przez 118 dni, a użyty przez 33 dni (tj. 28,0%), ARCD 0570: pobierany przez 126 dni, a użyty przez 46 dni (tj. 36,5%), ARCD 0572: pobierany przez 211 dni, a użyty przez 79 dni (tj. 37,4%), ARCD 0573: pobierany przez 146 dni, a użyty przez 52 dni (tj. 35,6%), ARCD 0574: pobierany przez 202 dni, a użyty przez 67 dni (tj. 33,2%), ARMM 0622: pobierany przez 160 dni, a użyty przez 60 dni (tj. 37,5%) i ARMM 0623: pobierany przez 161 dni, a użyty przez 73 dni (tj. 45,3%).

w wydychanym powietrzu, które nie posiadały aktualnych świadectw kalibracji wykorzystywane były jako weryfikacja wstępna przez policjantów z Wydziału Ruchu Drogowego KMP w Białymstoku. Urządzenia typu iBlow i Alcoblow traktowane są jako urządzenia do wstępnego badania stanu trzeźwości kierujących. W każdym przypadku uzyskanego wyniku pozytywnego jak i podejrzenia, że kierowca znajduje się pod działaniem alkoholu badania były przeprowadzane urządzeniem typu Drager lub Alkometr.

(akta kontroli str. 157, 171, 289-290, 356-363)

Podjęte w toku badań działania funkcjonariuszy wobec kierowców podejrzanych o jazdę pod wpływem alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu w zakresie wykorzystanego sprzętu pomiarowego, ilości przeprowadzonych badań (powtórzeń) oraz ich dokumentowania były zgodne z Zarządzeniem nr 30 Komendanta Głównego Policji z dnia 22 września 2017 r. w sprawie pełnienia służby na drogach³⁶ oraz rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 16 lipca 2014 r. w sprawie wykazu środków działających podobnie do alkoholu oraz warunków i sposobu przeprowadzenia badań na ich obecność w organizmie³⁷.

(akta kontroli str. 144-150, 157)

Analiza 79 statystycznych kart czynności policjanta ruchu drogowego³⁸ (formularz XIII/2), KMP w Białymstoku wykazała, że:

- w 2017 roku 2 z 11 badań przy użyciu narkotesterów, przeprowadzone zostały przez funkcjonariuszy WRD posiadających przeszkolenie specjalistyczne z zakresu ruchu drogowego, część szczególna;
- w 2018 roku 3 z 15 przeprowadzonych badań przy użyciu narkotesterów przeprowadzone zostały przez funkcjonariuszy WRD posiadających przeszkolenie specjalistyczne z zakresu ruchu drogowego, część szczególna;
- w 2019 roku 25 z 42 przeprowadzonych badań przy użyciu narkotesterów przeprowadzone zostały przez funkcjonariuszy WRD posiadających przeszkolenie specjalistyczne z zakresu ruchu drogowego, część szczególna;
- w 2020 roku (do 31 sierpnia) 4 na 11 przeprowadzonych badań przy użyciu narkotesterów przeprowadzone zostały przez funkcjonariuszy WRD posiadających przeszkolenie specjalistyczne z zakresu ruchu drogowego, część szczególna.

Analiza kart statystycznych 30 funkcjonariuszy pełniących służbę „na drodze”, tj. 44% stanu osobowego Wydziału w okresie październik 2019 r. oku – wrzesień 2020 roku oraz informacji zamieszczonych w systemie SESPOL wykazała, że:

- w 14 na 360 analizowanych patrolach nastąpiło pobranie sprzętu pomiarowego do służby bez jego użycia,
- w dwóch przypadkach³⁹ jeden z funkcjonariuszy wykonywał czynności w punkcie blokadowym w związku z przestrzeganiem przepisów dotyczących COVID-19, w trakcie działań nie legitymował żadnych kierujących w związku z czym nie dokonywał badań trzeźwości. W drugim przypadku funkcjonariuszka podczas służby realizowała zadania dotyczące Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa, w trakcie weryfikacji nie legitymując żadnej osoby, w wyniku czego nie dokonywała badań trzeźwości.

W 12 przypadkach liczba faktycznie przeprowadzanych badań stanu trzeźwości nie została odnotowana w statystycznej karcie czynności policjanta, co szerzej opisano w dalszej części wystąpienia, jako „Stwierdzone nieprawidłowości”. (akta kontroli str. 144-150, 215, 258-261)

2.4. Zgodnie z wyjaśnieniami Naczelnika funkcjonariusze WRD KMP w Białymstoku nie zgłaszali w okresie objętym kontrolą uwag lub propozycji dotyczących przedsięwzięć niezbędnych do usprawnienia i poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego, w tym nie informowali przełożonych o trudnościach związanych z wykryciem u poddawanych kontroli kierujących stanów po użyciu środków odurzających. Wyniki ankiety wskazują, że 20

³⁶ Dz. Urz. KGP poz. 64 ze zm.

³⁷ Dz. U. poz. 948.

³⁸ Wszyscy policjanci Wydziału ukończyli szkolenie zawodowe obejmujące swoim programem m.in. sposoby ujawniania osób będących pod działaniem alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu.

³⁹ 15 marca 2020 r. funkcjonariusz 659608, 5 kwietnia 659995.

na 67 funkcjonariuszy, (tj. niemal 30%) zgłaszało przełożonym uwagi dotyczące niedostatecznej liczby narkotestów. Powyższe uwagi nie były zgłaszane pisemnie.

(akta kontroli str. 256)

2.5. Funkcjonariusze WRD KMP w Białymstoku, pełniący służbę „na drodze” w okresie objętym kontrolą weryfikowali informacje o kierujących przy użyciu urządzeń mobilnych typu BLUEBIRD. Ogledziny pełnienia służby trzech wybranych losowo patroli⁴⁰ wykazały, że w czasie wszystkich kontroli kierowców funkcjonariusze dokonali bezpośredniego sprawdzenia danych o kierowcy m.in. w KSIP i CEK przy użyciu urządzenia BLUEBIRD. Czas sprawdzenia danych nie przekraczał jednej minuty. Funkcjonariusze poinformowali, że czasowe problemy z dostępem (np. prace serwisowe) do CEK zdarzają się bardzo rzadko, najczęściej w porze nocnej. Funkcjonariusze wskazali na często występujące w czasie pełnienia służby „na drodze” braki w dostępności urządzeń przeznaczonych do sprawdzeń typu BLUEBIRD, co potwierdziła analiza protokołów z odprawy do służby w miesiącach styczeń – wrzesień 2020 roku. W ramach analizy pobrania sprzętu do służby porównano protokoły z odprawy w każdy drugi dzień miesiąca 2020 roku od stycznia do września. Analiza wykazała, że osiem patroli na 168 tj. 4,8% poddanych sprawdzeniu (3 służby na dobę) nie zostało wyposażonych w urządzenia BLUEBIRD. 2 maja i 2 sierpnia braki stwierdzono w jednym patrolu, 2 lipca braki stwierdzono w dwóch patrolach, 2 września braki stwierdzono w czterech patrolach.

(akta kontroli str. 151-153, 219-243)

Zgodnie z wyjaśnieniami Naczelnika WRD był w posiadaniu:

- w 2017 roku: 41 urządzeń typu HTC, przekazane do ZAG w sierpniu w 2018 roku, zdjęte ze stanu WRD w lutym 2019 roku,
- w 2018 roku: do sierpnia 2018 roku 41 urządzeń typu HTC, trzech urządzeń typu BLUEBIRD wykorzystywane w celu weryfikacji informacji o kierującym pojazdem,
- w 2019 roku: 11 urządzeń typu BLUEBIRD (w tym dwa wypożyczone z innego wydziału KMP w Białymstoku) oraz dwóch urządzeń typu ZEBRA (tablet z zainstalowanym systemem SWD),
- w 2020 roku: 11 urządzeń typu BLUEBIRD (w tym dwa wypożyczone z innego wydziału KMP w Białymstoku) oraz dwóch urządzeń typu ZEBRA (tablet z zainstalowanym systemem SWD).

Naczelnik WRD dodał, że w latach 2017 – 2020 (I połowa) informacje o kierujących były weryfikowane podczas dokonywanych sprawdzeń w trakcie kontroli drogowych przez policjantów ruchu drogowego w systemach informacyjnych Policji KSIP – pod kątem poszukiwań, posiadanych zakazów lub nakazów, operacyjnych czynności itp. oraz w innych systemach takich jak: CEK, CEP, CEL, SIS. Dodał, że w sytuacji braku urządzenia mobilnego typu Bluebird w trakcie pełnienia służby przez funkcjonariuszy WRD KMP w Białymstoku, sprawdzenie danych o kierowcy realizowane jest poprzez kontakt z Dyżurnym KMP w Białymstoku, Dyżurnym Komisarjatu na którego terenie dokonywane jest legitymowanie lub poprzez kontakt z bezpośrednim nadzorem służby WRD KMP w Białymstoku.

(akta kontroli str. 254-256, 250, 285)

Zgodnie z wyjaśnieniami Naczelnika WRD oraz danymi dostępnymi w KSIP informacja o zatrzymaniu prawa jazdy kierującemu będącemu w stanie po użyciu alkoholu/w stanie nietrzeźwości lub środków działających podobnie do alkoholu jest zamieszczana w KSIP w przeciągu 24 godzin. Od momentu zatrzymania dokumentu prawa jazdy do chwili wprowadzania informacji w systemy Policji nie widnieje informacja o zatrzymaniu dokumentu. W przypadku ponownego zatrzymania kierującego wobec którego nie wprowadzono jeszcze informacji o zatrzymaniu dokumentu (np. w tym samym dniu) funkcjonariusz nie widzi informacji o wcześniejszym zatrzymaniu dokumentu prawa jazdy.

(akta kontroli str. 216-217, 284-285)

Naczelnik WRD wyjaśnił, że od momentu zatrzymania dokumentu prawa jazdy przez funkcjonariusza do chwili prowadzenia informacji o zatrzymanym dokumencie prawa jazdy w systemie Policji nie widnieje informacja o zatrzymanym dokumencie. W przypadku

⁴⁰ 28, 30 września oraz 2 października 2020 r.

ponownego zatrzymania kierującego w ciągu 24 h (do chwili prowadzenia do systemu KSIP) wobec którego nie prowadzono jeszcze informacji o zatrzymaniu prawa jazdy funkcjonariusze Policji dokonujący kontroli drogowej podczas dokonywania sprawdzeń w systemach informatycznych Policji nie widzą informacji o wcześniejszym zatrzymaniu dokumentu prawa jazdy. Dodał również, że jeżeli osoba nie posiada przy sobie dokumentu prawa jazdy, Policja nie ma możliwości wprowadzenia informacji do CEK poprzez KSIP o ujawnieniu osoby w związku z kierowaniem pojazdem w stanie po użyciu alkoholu, bądź w stanie nietrzeźwości lub środków działających podobnie do alkoholu. Dlatego brak jest powyższej informacji w CEK. Jednakże taka informacja znajduje się w KSIP. Powyższe nie ma wpływu na kolejne przebiegi kontroli drogowej do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia. Wydany wyrok przez sąd o zakazie prowadzenia pojazdów trafia do organu wydającego dokument, który umieszcza informację w CEK. (...) W okresie pomiędzy kontrolą drogową w której stwierdzono kierowanie pojazdem po użyciu alkoholu lub w stanie nietrzeźwości i jednoczesnym niezatrzymaniem prawa jazdy przez funkcjonariusza w trakcie przedmiotowej kontroli drogowej, kierowca będzie mógł posługiwać się w dalszym ciągu dokumentem prawa jazdy do chwili prawomocnego wyroku sądu. (akta kontroli str. 284-285)

Zgodnie z wyjaśnieniami Naczelnika, co potwierdziła analiza książek nadzoru jednostki/Wydziału z lat 2017–2020, nadzór nad prawidłowością wykonywanych czynności, w tym w ramach przeprowadzanych badań trzeźwości sprawowany jest codziennie przez funkcjonariuszy pełniących bezpośredni nadzór nad służbą zewnętrzną, kierowników referatów, Naczelnika oraz Zastępcę Naczelnika. Działania funkcjonariuszy WRD KMP w Białymstoku dotyczące prowadzenia kontroli na zawartość alkoholu i innych środków działających podobnie do alkoholu były przedmiotem sprawdzeń patroli oficerskich KMP w Białymstoku, KWP w Białymstoku oraz KGP. Analiza notatek służbowych z lat 2017–2020 patroli oficerskich KWP w Białymstoku wykazała, że nie formułował on negatywnych uwag w zakresie wykorzystania urządzeń kontrolno-pomiarowych czy ewidencjonowania przebiegu pełnienia służby przez funkcjonariuszy Wydziału. (akta kontroli str. 251, 412-431)

2.6. Zgodnie z Planem Kontroli Wydziału Kontroli KWP w Białymstoku oraz książką kontroli KMP w Białymstoku w okresie objętym kontrolą w KMP w Białymstoku nie przeprowadzono kontroli w zakresie eliminowania z ruchu drogowego kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu lub środków odurzających. Naczelnik wyjaśnił, że w 2019 roku odbyło się sprawdzenie prawidłowości prowadzenia postępowania w sprawach o wykroczenia, co pośrednio dotyczyło tutejszego wydziału. (akta kontroli str. 266, 432-474)

2.7. W toku kontroli poddano badaniu ankietowemu 68 funkcjonariuszy WRD KMP w Białymstoku, tj. 98,6% funkcjonariuszy pełniących służbę „na drodze”. Analiza ankiet wykazała, że:

- a) 13 funkcjonariuszy z 23 tj. 56,5%, którzy ukończyli kurs specjalistyczny z zakresu ruchu drogowego, część szczególnie stwierdziła, że nie potrafi w każdym przypadku ocenić czy kierujący znajduje się pod wpływem środków odurzających. Zaledwie 9 funkcjonariuszy z 23 (tj. 39,1%), którzy ukończyli szkolenia specjalistycznego, część szczególnie stwierdziła, że potrafi w każdym przypadku ocenić czy kierujący znajduje się pod wpływem środków odurzających. 21 z 43 (tj. 48,8%) ankietowanych bez specjalistycznego przeszkolenia w ogóle nie udzieliła odpowiedzi na pytanie: Czy potrafi Pani/Pan w każdym przypadku ocenić, czy kierujący znajduje się pod wpływem środków odurzających?
- b) 13 z 26 funkcjonariuszy (tj. 50%), którzy zadeklarowali, że nie potrafią w każdym przypadku ocenić czy kierujący znajduje się pod wpływem środków odurzających udzieliło odpowiedzi „ani razu” na pytanie: Jak często (w ostatnim roku) podczas służby Pani/Pan miała (miał) kontakt z kierującym, którego zachowanie mogło wskazywać na znajdowanie się pod wpływem środków odurzających. Pięciu funkcjonariuszy (tj. 19,2%) udzieliło odpowiedzi jeden raz w miesiącu. 10 funkcjonariuszy z 20 tj. 50%, którzy zadeklarowali że w każdej sytuacji potrafią ocenić czy kierujący znajduje się pod wpływem środków odurzających udzieliło odpowiedzi „ani razu”, czterech funkcjonariuszy wskazało odpowiedź od 6 do 10.

- c) Jedynie 20 z 68 (tj. 29,4%) badanych zadeklarowało, że potrafi w każdym przypadku ocenić czy kierujący znajduje się pod wpływem środków odurzających. Spośród tych 20 badanych 10 wskazało że ani razu w ciągu ostatniego roku nie spotkało się z kierowcą, którego zachowanie mogło wskazywać na bycie pod wpływem innych substancji odurzających. 26 respondentów wskazało, że nie jest w stanie w każdym przypadku ocenić czy badany kierowca znajduje się pod wpływem innych niż alkohol środków odurzających, natomiast 22 badanych w ogóle nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie. 30 badanych wskazało, że ani razu w ciągu ostatniego roku nie miała kontaktu z osobą której zachowanie wskazywałoby na zażycie innych niż alkohol środków odurzających, natomiast 38 respondentów miało kontakt z taką osobą raz w miesiącu lub częściej. W tym kontekście należy zwrócić uwagę, że 28 respondentów którzy wskazali, że w ostatnim roku raz w miesiącu lub częściej mieli w trakcie służby kontakt z osobami których zachowanie wskazywało na spożycie innych niż alkohol środków odurzających, wskazało jednocześnie, że przeprowadziło łącznie 90 badań na obecność tych substancji. Powyższe wskazuje, że średnio każdy z tych 28 respondentów rocznie przebadal nieco ponad trzy osoby, podczas gdy zgodnie z deklaracjami wskazanymi w kwestionariuszu ankiety każdy z nich powinien przeprowadzić średnio nie mniej niż 12 badań na okoliczność zażycia substancji działających podobnie do alkoholu. Wyniki badania ankietowego wskazują, że nawet w przypadku stwierdzenia przesłanek do przeprowadzenia testu na obecność substancji działających podobnie do alkoholu, funkcjonariusze KMP najczęściej odpowiadają na przeprowadzenie takich badań.
- d) Na pytanie o główne powody niedostatecznego przygotowania (podczas kursów) do przeprowadzania kontroli kierujących, znajdujących się pod wpływem alkoholu lub innych środków działających podobnie do alkoholu odpowiedzi udzieliło 27 respondentów, 41 nie udzieliło odpowiedzi na pytanie. Oceniając kurs specjalistyczny część szczególna 11 z 27, którzy udzielili odpowiedzi (tj. 40,7%) wskazało brak narkotestów podczas zajęć praktycznych, dziewięciu wskazało odpowiedź brak lub zbyt krótki czas przeznaczony na zajęcia praktyczne, ośmiu wskazało na brak przeprowadzenia – pod nadzorem prowadzącego kurs - badania na zawartość środków działających podobnie do alkoholu.
- e) Na pytanie Jakie Pani/Pana zdaniem względy prawne, organizacyjne lub techniczne utrudniają lub uniemożliwiają skuteczne wykrycie kierujących znajdujących się „pod wpływem”? odpowiedzi udzieliło 58 respondentów. Najczęściej wskazywanym problemem (42 respondentów, tj. 72,4%) jest duża liczba zadań nałożonych na funkcjonariuszy „drogówki”. 24 badanych wskazało na brak wyposażenia każdego pojazdu Policji w proste urządzenia kontrolne, umożliwiające szybką ocenę kierowcy pod wpływem środków odurzających. Możliwości kadrowe i techniczne Policji wskazało 18 badanych, natomiast problemy z szybkim uzyskaniem informacji o kierowcy – 14 funkcjonariuszy. (akta kontroli str. 208-210)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W jednej z 60 badanych spraw, w których zatrzymano prawo jazdy kierowcy w stanie nietrzeźwości, po spożyciu alkoholu lub podobnie działającego środka, (RSD.312/20)⁴¹ prawo jazdy zatrzymane 23 lutego 2020 r. przekazano (wraz z aktami postępowania i wnioskiem o zatwierdzenie zatrzymania) Prokuraturze Rejonowej-Białystok Południe w Białymstoku dopiero 17 marca 2020 r. Przekroczone tym samym o 15 dni termin wymagany art. 136 ust. 1 Prawa o ruchu drogowym (siedem dni od zatrzymania) Policjant prowadzący to postępowanie zbyt późno przekazał sprawę poprzednio urzędującemu Komendantowi Komisariatu Policji IV w Białymstoku, odpowiedzialnemu, zgodnie z kartą opisu stanowiska pracy z 4 maja 2018 r. za akceptowanie (zatwierdzanie) i podpisywanie dokumentów wytworzonych w komisariacie oraz nadzorowanie i sprawdzanie poprawności wykonywanych czynności realizowanych na polecenie sądu, prokuratury lub innych organów w oparciu o odrębne przepisy.

⁴¹ Postępowanie Data zdarzenia 23 luty 2020 r., data przekazania zatrzymanego prawa jazdy Prokuraturze Rejonowej w Białymstoku 17 marzec 2020 r., tj. po 23 dniach od zatrzymania.

Obecnie urzędujący Komendant Komisariatu wyjaśnił, że czynności procesowe z udziałem podejrzanego, poprzedzone wydaniem postanowienia o wszczęciu dochodzenia, postanowienia o przedstawieniu zarzutów wykonywał funkcjonariusz, który w chwili obecnej nie pełni już służby w Komisariacie Policji IV w Białymstoku i brak jest

2.) możliwości uzyskania od niego informacji dlaczego nie przekazał do akceptacji przełożonemu wniosku o zatrzymanie prawa jazdy z dnia 23 lutego 2020 r.

(akta kontroli str. 172-175, 269-273)

3. W okresie październik-grudzień 2019 r. oraz marzec-wrzesień 2020 r. w 12 na 360 tj. 3,3% zbadanych przypadków, funkcjonariusze WRD KMP w Białymstoku dokonali badań kierowców na zawartość alkoholu lub działających podobnie środków przy użyciu sprzętu pomiarowego, nie odnotowując tych badań w statystycznej karcie czynności policjanta, czym naruszyli § 37 ust. 2 Zarządzenia w sprawie form i metod wykonywania zadań.

Badania, których nie odnotowano, zostały wykonane:

- 12 grudnia 2019 r., numer identyfikacyjny funkcjonariusza: 914394;
- 15 marca 2020 r., numer identyfikacyjny funkcjonariusza: 660110, 660615;
- 5 kwiecień 2020 r., numer identyfikacyjny funkcjonariusza: 660799;
- 3 maj 2020 r., numer identyfikacyjny funkcjonariusza: 660111;
- 8 czerwiec 2020 r., numer identyfikacyjny funkcjonariusza: 660111;
- 20 lipiec 2020 r., numer identyfikacyjny funkcjonariusza: 660111, 660363;
- 15 sierpnia 2020 r., numer identyfikacyjny funkcjonariusza: 660111, 660179;
- 25 wrzesień 2020 r., numer identyfikacyjny funkcjonariusza: 660111, 660110.

Liczba wykonanych badań kierowców została we wszystkich tych przypadkach odnotowana w notatniku służbowym oraz protokole odprawy do służby.

Skutkiem błędnego odnotowania efektów pracy policjanta w statystycznej karcie czynności policjanta było błędne uzupełnienie danych w systemie SESPol. Osobami odpowiedzialnymi za błędne rozliczenie efektów pracy 12 funkcjonariuszy są Kierownicy Referatu Kontroli Ruchu Drogowego I i II WRD KMP w Białymstoku, którzy zgodnie z § 38 Zarządzenia w sprawie form i metod wykonywania zadań sprawowali nadzór nad służbą funkcjonariuszy dokonujących odprawy i rozliczenia ze służby oraz policjantów pełniących służbę patrolową. Kierownik Referatu I i II wyjaśnili, że w związku z kilkukrotnym ujawnieniem nieprawidłowości wynikających z nierzetelnego wypełniania kart statystycznych przez funkcjonariuszy przeprowadzono rozmowę instruktażową z funkcjonariuszami odpowiedzialnymi za odprawianie i rozliczanie funkcjonariuszy pełniących służbę na drodze. Jednocześnie informuję, iż wyrywkowo dokonuję sprawdzenia prawidłowości wykonywanych czynności poszczególnych policjantów mojego referatu a także porównuję uzyskane efekty w służbie z wpisami w statystycznej karcie pracy. Ujawniane nieprawidłowości omawiane są na bieżąco z policjantami.

Kierownik Referatu II dodał, że przeprowadzono z sierż. (660111) rozmowę instruktażową na temat sporządzanej dokumentacji tj. karty statystycznej funkcjonariusza, notatnika służbowego jak również polecono ponowne rzetelne zapoznanie się z obowiązującymi przepisami dotyczącymi w/w problematyki.

Naczelnik wyjaśnił, że w związku z zaistniałą sytuacją polecił kierownikom referatów oraz funkcjonariuszom pełniącym bezpośredni nadzór nad służbą zewnętrzną, wzmoczenie nadzoru nad prawidłowością wykonywania czynności w ramach przeprowadzanych badań na zawartość alkoholu i innych środków działających podobnie do alkoholu. Rzetelnego dokonywania wpisów w notatnikach służbowych oraz sporządzania właściwej dokumentacji i uzupełniania karty statystycznej czynności policjanta ruchu drogowego adekwatnie do rezultatów osiągniętych podczas służby. Dodatkowo polecono aby ponownie zapoznać funkcjonariuszy z n/w aktami prawnymi: wytyczne nr 2 Komendanta Głównego Policji z dnia 26 czerwca 2007 r. w sprawie zasad ewidencjonowania, wypełniania oraz przechowywania notatników służbowych, Zarządzenie nr 768 Komendanta Głównego Policji w sprawie form i metod wykonywania zadań przez policjantów pełniących służbę patrolową oraz koordynacji działań o charakterze prewencyjnym. (...) przeprowadzono rozmowę z (660111) na temat

właściwej realizacji zadań służbowych związanych z wypełnianiem karty statystycznej czynności policjanta ruchu drogowego. (akta kontroli str. 144-150, 257-261, 277-282)

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą KMP w Białymstoku podejmowała działania ukierunkowane na eliminowanie z ruchu drogowego kierujących pod wpływem alkoholu. Badania trzeźwości kierowców przy użyciu sprzętu pomiarowego wykonywane były w latach 2017–2020 w ramach codziennej służby „na drodze” oraz również (z wyjątkiem 2020 r.) podczas 48 specjalnych akcji o charakterze krajowym lub lokalnym. Funkcjonariusze terminowo przekazywali do KSIP informacje nt. zatrzymanego prawa jazdy kierowców będących „pod wpływem” alkoholu lub środków odurzających. Na bieżąco, w czasie kontroli drogowej, dokonywali sprawdzeń kierowców w policyjnych i pozapolicyjnych systemach informatycznych. Wystąpiły jednak przypadki nieodnotowania w *statystycznej karcie czynności policjanta*, badań kierowców na zawartość alkoholu lub działających podobnie środków oraz nieterminowego przekazania prokuraturze akt postępowania i wniosku o zatwierdzenie zatrzymania prawa jazdy kierującemu. W oparciu o Zarządzenie nr 30 w okresie objętym kontrolą przeprowadzono 79 badań na zawartość środków działających podobnie do alkoholu.

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Zapewnienie, wymaganej przez producenta, obowiązkowej kalibracji urządzeń służących do wstępnych badań stanu zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu.
2. Przekazywanie zatrzymanych praw jazdy właściwemu organowi, z zachowaniem terminu określonego art. 136 ust. 1 Prawa o ruchu drogowym.
3. Rzetelne wykazywanie danych statystycznych o badaniach kierowców na zawartość alkoholu, wykonanych przez policjantów WRD.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

**Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń**

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

**Obowiązek
poinformowania
NIK i wykonania
wniosków**

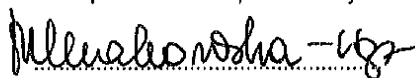
Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

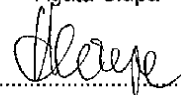
Białystok, 17 grudnia 2020 r.

Kontroler:

Magdalena Krakowska-Wąż
Inspektor kontroli państwowej

podpis

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
Agata Ciupa

podpis